

Biblioteca ASTRA,
Corpul B

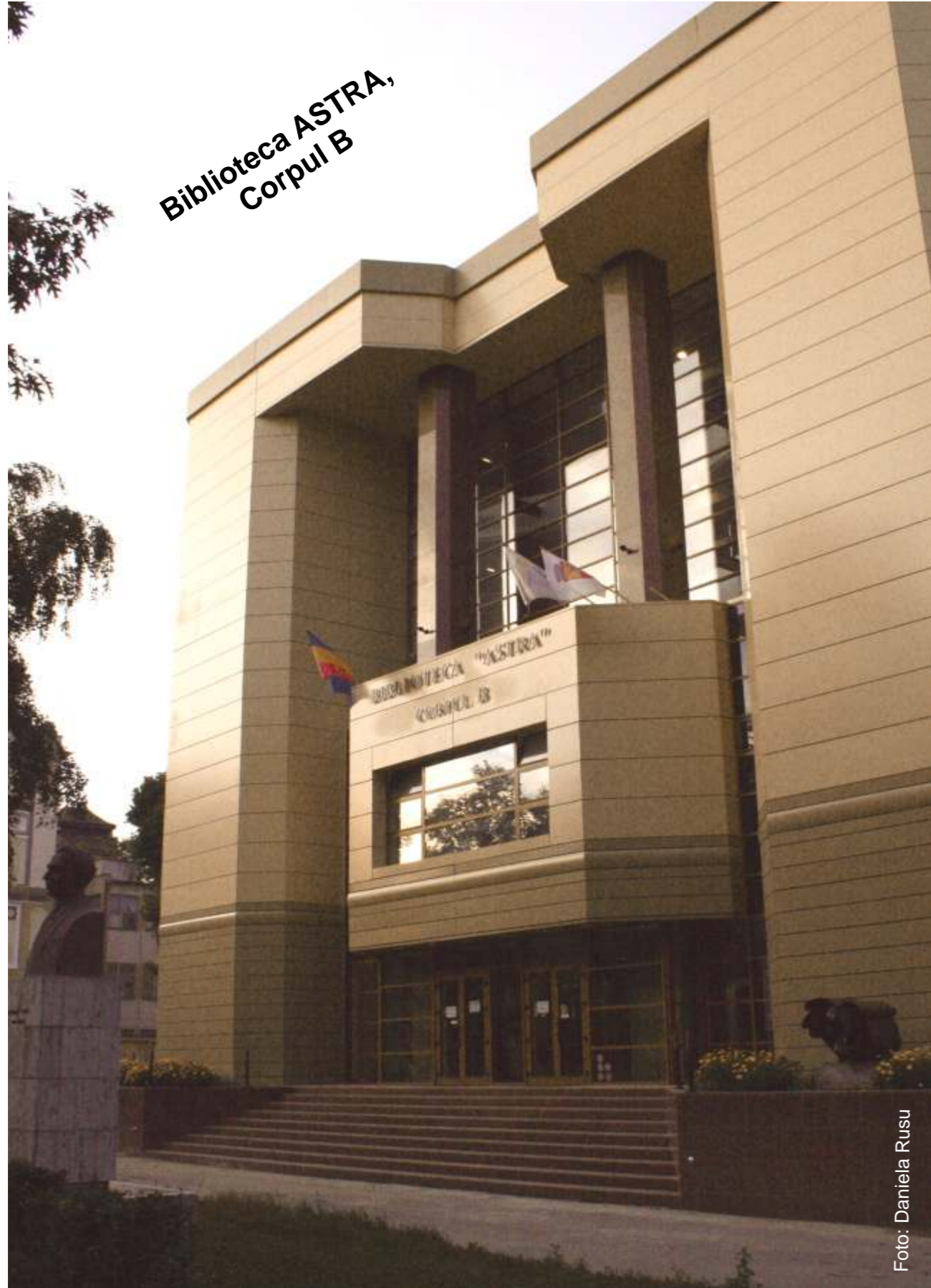

Foto: Daniela Rusu

Conferințele ASTREI
- restituiri -

Nr. 109/2010

ILARION PU CARIU

*Cuvântul la deschiderea adunării generale a
Asociației iunei transilvane,
înute la 10/22 și 11/23 Octombrie N seudu*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU

Conferințe restituite:

Ilarion Pușcariu: *Cuvântulă Presidială la deschiderea adunării generale a
Asociațiunei transilvane, ținute la
10/22 și 11/23 Octobre a. c. în Năseudă.*

Coordonatorul colecției: **Onuc Nemeș-Vintilă**
Grafică copertă: **Daniela Rusu**
Editor: **Ioana Butnaru**
Tehnoredactare: **Iuliana Zsold**

Lucrare realizată la tipografia Bibliotecii ASTRA
Tiraj: 15 exemplare

*Versiunea în format electronic a conferinței se află la Biblioteca ASTRA,
Compartimentul Colecții Speciale*

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ ASTRA SIBIU
Str. George Barițiu, nr. 5/7
550178 Sibiu/România

Tel: +40 269 210551
Fax: +40 269 215775
Internet: www.bjastrasibiu.ro
E-mail: bjastrasibiu@yahoo.com

ISSN: 1843 - 4754

Ilarion Pușcariu
(1842-1922)

Din această serie au apărut conferințele:

Octavian Paler	<i>Autoportret într-o oglindă spartă .....</i>	1
Constantin Noica	<i>Eminescu – omul deplin al culturii românești .....</i>	2
Horia Bernea	<i>Evocat de: Andrei Pleșu, Sabin Adrian Luca, Ion Onuc Nemeș .....</i>	3
Rodica Braga	<i>Anul 2000. Simple exerciții de sinceritate .....</i>	4
Mircea Braga	<i>Întoarcerea ex- librisului .....</i>	5
Ion Agârbiceanu	<i>Către un nou ideal – 1931 – .....</i>	6
Ion Agârbiceanu	<i>Necesitatea din care a răsărit <<ASTRA>> .....</i>	7
Inaugurarea Bibliotecii ASTRA, Corpul B, 1 ianuarie 2007		8
Pr. Acad. Mircea Păcurariu	<i>– Mitropolitul Andrei Șaguna – 200 de ani de la naștere .....</i>	9
Ioan Lupaș	<i>Viața și activitatea lui Gheorghe Barițiu .....</i>	10
Victor V. Grecu	<i>Dreptul limbii .....</i>	11
Antonie Plămădeală	<i>A plecat și Constantin Noica .....</i>	12
Giovanni Ruggeri	<i>Muzeul de Icoane pe Sticlă din Sibiel .....</i>	13
Dorli Blaga	<i>În ciuda vremurilor de atunci, viața lui Blaga la Sibiu a fost frumoasă și luminoasă .....</i>	14

Octavian Goga	<i>La groapa lui Șaguna .....</i>	15
George Banu	<i>Actorul european .....</i>	16
Rita Amedick	<i>Podoabe pentru o sfântă a săracilor .....</i>	17
Basarab Nicolescu	<i>Întrebări esențiale despre univers .....</i>	18
Vasile Goldiș	<i>La mutarea bustului lui G. Barițiu în fața Muzeului Asociațiunii .....</i>	19
Eugen Simion	<i>Constantin Noica – arhitectura ființei .....</i>	20
Jan Urban Jarnik	<i>Un prieten sincer al poporului nostru .....</i>	21
Al. Dima	<i>George Coșbuc în Sibiu .....</i>	22
Octavian Goga	<i>Țăranul în literatura noastră poetică .....</i>	23
Răzvan Codrescu	<i>Doctorul Nicolae C. Paulescu sau Știința lui Scio Deum esse .....</i>	24
Victor V. Grecu	<i>Identitate. Unitate. Integrare – în spectrul globalizării .....</i>	25
Remus Rizescu	<i>Compozitorul slovac Jan Levoslav Bella și Sibiul</i>	26
Teodor Ardelean	<i>Limba înainte de toate și în toate .....</i>	27
Andrei Șaguna	<i>Românii s-au zbatut mai mult pentru limbă decât pentru viață .....</i>	28
Andrei Bârseanu	<i>Asociațiunea nu va face literatură și știință, ci numai va sprijini literatura și știința .....</i>	29
Iuliu Moldovan	<i>Problema Munților Apuseni .....</i>	30

Ion Duma	<i>Eminescu și românii din Ungaria</i>	31
Vasile Ladislau Pop	<i>„Luptele politice nu numai că ne-au răpit timpul, dar au înstrăinat frați de către frați”</i>	32
Vasile Ladislau Pop	<i>“Numai lumina, numai cultura ne poate mântui: cultura și lumina trebuie să ne dea putere în brațe, ca să ne știm apăra viața, și minte și înțelepciune spre a ne ști conserva și înmulți cele trebuincioase întru susținerea vieții”</i>	33
Vasile Ladislau Pop	<i>«(...)În loc de a trage unii într-o parte, alții în alta, în loc de a lucra unii spre stricarea și slăbirea altora ca să ne ridicam persoanele noastre (...)»</i>	34
Sebastian Stanca	<i>Pastelele lui Alecsandri</i>	35
Andrei Bârseanu	<i>„Oamenii mari se cunosc după seriozitatea cu care tratează chiar și lucrurile mici”</i>	36
Andrei Șaguna	<i>„Suntem fiii unei patrii umane, culte și constituționale”</i>	37
George Barițiu, Iacob Bologa	<i>“Nici unu poporu care nu cultiva artile si industri’a, nu are dreptu a se numerá între poporale civilisate”</i>	38
Acad. Radu P. Voinea	<i>Asociațiunea a avut un rol important în realizarea unității spirituale și naționale a tuturor românilor</i>	39
Vasile Ladislau Pop	<i>„Asociațiunea nutrește și conservă spiritul național, cultivă și conservă limba și prin aceasta existența națională”</i>	40

Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Înființarea unei școli române de fete în Sibiu .....</i>	41
Iacob Bologa	<i>Numai dezvoltarea facultăților spirituale, numai luminarea minții, numai cultura cea adevărată, norocesc, fericesc pe om, va noroci și va ferici pe poporul român .....</i>	42
Iacob Bologa, dr. D. P. Barcianu	<i>Asociațiunea pentru înaintarea în cultură a femeii române .....</i>	43
Iacob Bologa	<i>Poporul român singur prin cultură poate să se înalțe la acea vază și demnitate care l-ar putea mântui de nenumăratele rele ce-l apasă .....</i>	44
Iacob Bologa	<i>Asociațiunea este de nespus folos nu numai pentru români ci și pentru popoarele conlocuitoare .....</i>	45
George Barițiu	<i>Raport general asupra stării Asociațiunii, 1889 ...</i>	46
Antonie Plămădeală	<i>Darul Asociațiunii către poporul român .....</i>	47
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	48
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Cercul Literar de la Sibiu .....</i>	49
Elena Macavei	<i>Rolul Asociațiunii ASTRA în emanciparea femeii și educația copiilor .....</i>	50
Ioan Mariș	<i>Lucian Blaga și Emil Cioran (între afinitățile afective și refuzurile selective) .....</i>	51
Ștefan Pascu	<i>Rolul național-cultural al ASTREI .....</i>	52

Andrei Șaguna	<i>Munca este onoarea și reputația cea mai mare a omului .....</i>	53
Timotei Cipariu	<i>Școlile elementare sunt fundamentul culturii naționale și a literaturii naționale .....</i>	54
Timotei Cipariu	<i>Două gimnazii pentru înaintarea culturii naționale la Năsăud și Blaj .....</i>	55
Timotei Cipariu	<i>Cauzele naționale, prin bărbați energici, capabili de orice sacrificiu .....</i>	56
Cristofor I. Simionescu	<i>Astra și Țările Române .....</i>	57
Mihai Sofronie	<i>Vasile Stroescu, un filantrop aproape uitat .....</i>	58
Matei Pamfil	<i>Andrei Bârseanu și Asociațiunea .....</i>	59
Matei Pamfil	<i>Mitropolitul Andrei Șaguna și Asociațiunea .....</i>	60
Elena Macavei	<i>Călătorie în China .....</i>	61
Elena Macavei	<i>Glume, anecdote în publicațiile ASTREI .....</i>	62
Caius Iacob	<i>Matematica românească de la Gheorghe Lazăr la Traian Lalescu .....</i>	63
Nicolae Nicoară-Horia	<i>Schiță de portret – Atanasie Marian Marienescu .....</i>	64
Tatiana Benchea	<i>Creativitatea, izvor de energie .....</i>	65
Sergiu Găbureac	<i>Crizele și biblioteca publică .....</i>	66

Mihai Racovițan	<i>Sibiul în anul evenimentelor decisive – 1918 .....</i>	67
Mihai Racovițan	<i>Rosturile Sibiului în revoluția română din Transilvania de la 1848-1849 .....</i>	68
Antonie Plămădeală	<i>ASTRA – Ctitorii și ctitoriile ei .....</i>	69
Vasile Avram	<i>Sensuri bipolare în poezia lui Blaga .....</i>	70
Vasile Avram	<i>Ritual pentru Noica .....</i>	71
Vasile Avram	<i>Codul Eminescu .....</i>	72
Vasile Avram	<i>Modelul Cioran .....</i>	73
George Barițiu	<i>Unul din scopurile principale ale școlilor de fete este să împuțineze urmările triste ale blestemului care se numește lux, vanitate omenească, dacă nu le poate paraliza cu totul .....</i>	74
George Barițiu	<i>Meritul Asociațiunii constă în admirabila sa influență morală care o pătrunde în toate fibrele poporului nostru .....</i>	75
Diana Câmpan	<i>Constantin Noica – restituiri .....</i>	76
Diana Câmpan	<i>Aventura adevărului fără de sfârșit în cultură; Cultura – o utopie asumată .....</i>	77
Alexandru Dobre	<i>Asociațiunea Transilvană pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român și Societatea Academică Română .....</i>	78
Valer Hossu	<i>Episcopul Dr. Iuliu Hossu – Trăirea în jurământul pentru sionul românesc .....</i>	79

Cornel Lungu	<i>Momente ale participării Sibiului la Revoluția din 1848-1849 în Transilvania. Locul și rolul Comitetului Națiunii Române .....</i>	80
Cornel Lungu	<i>Din legăturile “ASTREI” cu societăți academice și culturale române și străine 1861-1914 .....</i>	81
Cornel Lungu	<i>Pașii poetului în cetate .....</i>	82
Ovidiu Hurduzeu	<i>Capitalismul cu conștiință și economia participativă .....</i>	83
Ion Bianu	<i>August Treboniu Laurian .....</i>	84
Ilie Moise	<i>Ilie Dăianu și spiritul Blajului .....</i>	85
Cornel Lungu	<i>Petiția Episcopiei Române Ortodoxe din Statele Unite ale Americii de Nord către președintele Woodrow Wilson .....</i>	86
Alexiu Tatu	<i>Mihai Viteazul în documentele Serviciului Județean Sibiu al Arhivelor Naționale .....</i>	87
Bianca Karda	<i>Odiseea plecării unor români ardeleni din județul Sibiu în America (1900-1914) reflectată în presa transilvăneană a vremii .....</i>	88
Eugenia Crișan	<i>Generalul francez Berthelot și România .....</i>	89
George Barițiu	<i>Adunarea generală a XXX-a a Asociațiunii Transilvane .....</i>	90
Constantin Cubleşan	<i>Mihai Eminescu – Ciclul schillerian .....</i>	91
Constantin Cubleşan	<i>Ion Pop Reteganul – Folclorist și publicist .....</i>	92

Constantin Cubleşan	<i>Ioan Slavici – portret în oglinda timpului .....</i>	93
Mircea Braga	<i>Însemnări despre multiculturalitate .....</i>	94
Marius Laurian	<i>August Treboniu Laurian .....</i>	95
Keresztes Coloman Stefan, Eugenia Simona Keresztes	<i>Genii ale matematicii la Sibiu: Farkas Bolyai și János Bolyai.....</i>	96
Alexandru Sterca- Şuluţiu	<i>Nu este sub sóre natiune, care cu mai mare ardóre a animei sê-sí iubésca patrià sí vetr'a strabuniloru sei, cá Românulu .....</i>	97
Ioan Lupaş	<i>Înfiinţarea „Asociaţiunii“ și conducătorii ei .....</i>	98
Iosif Sterca Şuluţiu	<i>Discursul ținut la inaugurarea Muzeului istoric și etnografic și la deschiderea Expoziţiei, în 19 August st. N. 1905 .....</i>	99
Ion Onuc Nemeş- Vintilă	<i>Bibliotecile publice din Olanda și misiunea lor: „Să facem o comunitate mai bună” .....</i>	100
Virgiliu Florea	<i>Anton Pann în reeditarea-model lui M. Gaster (1936) .....</i>	101
Horst Ernst Klusch	<i>Pe urmele strămoşilor habani .....</i>	102
Ion Agârbiceanu	<i>Raportul Secretariatului general al Secţiunilor literare-ştiinţifice ale „Astrei” dela 6 Iunie 1932 – 27 Mai 1933 .....</i>	103
Liliana Popa	<i>Oameni și cărți în Sibiul de altădată .....</i>	104

Vasile Crișan	<i>Protecția patrimoniului cultural sibian. Istorie și actualitate .....</i>	105
George Barițiu	<i>Din istoria Asociațiunii (1861-1888) .....</i>	106
George Barițiu	<i>Raportul Asociațiunii după 31 ani .....</i>	107
Werner Schaal	<i>Noua Bibliotecă Universitară a Universității „Lucian Blaga” - Die neue Universitätsbibliothek der Lucian-Blaga-Universität .....</i>	108
Ilarion Pușcariu	<i>Cuvântulă Presidială la deschiderea adunărei generale a Asociațiunei transilvane, ținute la 10/22 și 11/23 Octobree a. c. în Năseudă .....</i>	109

Ilarion Pușcariu

Cuvântulă Presidială*

**ală d-luă vicepreședinte Dr. Ilarionă Pușcariă la deschiderea adunărei
generale a Asociațiunei transilvane,
ținute la 10/22 și 11/23 Octobre a. c. în Năseudă**

Prea onorată adunare generală!

Prea stimați Domni și Iubiți frați!

Ună simțemântă de adencă mulțumire cuprinde inimile năstre, de câte ori partea cea măi alésă a naționalității năstre, care o face inteligința, o vedem întrunită spre vreună scopă salutară, care tinde la binele obștescă ală neamuluă nostru. Ună scopă salutară, care ară fi măi presusă, de cum este literatura și cultura unuă poporă, nu esistă. A încerca să demustru acestă adevără prin argumente, ară însemna astădi a desconsidera înteligința D-Văstră, cară prin prezentarea aici într'ună numără atătă de frumosă ați dată eo ipso cele măi eclatante probe, că ați cuprinsă pe deplină scopulă, ce cu toți nizuimă a se realiza și generalisa totă măi multă la poporulă nostru romănescă, care posede cele măi favorabile dispozițiuni intelectuale.

Bucuria năstră, că ne aflămă astădi întruniți aici pentru promovarea și realizarea unuă scopă măreță, număi o tristă împrejurare o conturbă, că adecă lipsesce dintre noi neuitatulă nobilulă bărbată *George Barițiă*, președintele Asociațiunei năstre, care în luna luă Maiă a anuluă acestuia a trecută la cele vecinice, însoțită de gratitudinea unuă poporă, ce va rămăné totdeauna recunoscătoriă pentru lucrarea sa neobosită pe terenulă literaturăi romăne și pentru sacrificiile aduse în favorulă culturăi poporuluă romănă.

---

* Transilvania, Sibiu, 1893, an XXIV, nr. 11, p. 337-345.
Textul păstrează ortografia vremii.

6 ..... **Conferințele Bibliotecii ASTRA**

După ce românii din toate părțile în deosebite rânduri și-au manifestat doliul său pentru ireparabila pierdere încă cu ocaziunea înmormântării scumpului bărbat George Barițiu, cred a fi de demnitatea adunării Asociațiunei, ca încă acum la întrunire în prima ședință să onorăm prin rădicare aducerea aminte a prea demnului președinte al Asociațiunei, și totdeodată prin act protocolar să dăm expresiune doliului nostru profund.

Și acum fiind eu chemat în calitatea mea de vicepreședinte al Asociațiunei, a ocupa acest onorific loc și a conduce o adunare atât de strălucită, în conștiința neajunsurilor mele nu-mi rămâne alta, de cât a ve cere indulgența d-vostre binevoitoare, de cumva nu voi pute pe deplin corespunde acestei însemnate și grele chemări.

Strălucită adunare!

Întorcându-ne privirea asupra problemei Asociațiunei noastre, e bine și de folos, ca cu ocaziunea adunărilor generale ale Asociațiunei să ne dăm seama despre scopul ei, despre mijlocele pentru realizarea scopului; e bine și de folos mai departe, să cunoșcem ce s'a lucrat în trecut pe acest teren, ce și-au cugetat dela început antecesorii nostri, când înainte cu 33 ani au înființat Asociațiunea noastră, și întru cât noi cei de astăzi suntem în cursul ideilor lor și în calea cea bună. Numai fiind în tot momentul conștiință de ceea ce voim și avem datorința a voi, vom fi în stare să corespundem misiunii noastre culturale.

Decă vom citi protocoalele celor dintâi adunări generale ale Asociațiunei, vom vedea, că înaintașii nostri, cuprinși de simțământul redemptării și aflându la poporul român un gol mare pe terenul literaturii și al culturii, din cauza timpurilor asupritore ale trecutului, cu un

zelu febril și cu un entuziasm au pășit la lucru și au înființat acest paladiu al muselor, care se numește Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român. Dintre buni bărbați inspirați de nobil sentimentul ce mai mulți au trecut la cele eterne.

Mulți dintre noi am cunoscut figurile mărețe, a Marelui metropolit Șaguna, primul președinte al Asociațiunei, a bunului și zelosului metropolit Șuluțiu, a lui Cipariu, a lui Basiliu bar. Pop, a lui Bologa, a lui Barițiu, ș.a. Mulți dintre noi am fost martori la faptele lor, șcim și cunoșcem, ce au lucrat ei, eară generațiunea mai tinără și posteritatea pot învăța din scrierile lor, din cuvântările lor și din protocoalele adunărilor generale ale Asociațiunei noastre, ce va se dică labóre, iubire, devotamentu cătră neamul seü.

Din acea pleiadă de bărbați nobili și distinși puțin mai sunt între noi. Acestora li-a destinat providența divină se mai împletescă și mai mulți lauri în cununa lor binemeritată.

Dacă cetim cu atențiune cuvântările și disertațiunile bărbaților nostri de litere, desvoltate la primele adunări generale, a unui Cipariu, Gavriil Munteanu, Barițiu, Cav. Pușcariu ș. a., cari disertațiuni conțin un fel de program pentru Asociațiunea noastră, ne convingem, că unul vorbesce cu tăria convingerii sale despre statorirea cât mai în grabă a unei ortografii în scrierea românească, altul despre compunerea unui dicționar al vocabulelor limbei românesce, altul de adunare de documente, diplome și de cărți vechi, altul propune pentru realizarea acestor scopuri mărețe înființarea de secțiuni scientifice ș. a.

Esaminându, ce a realizat Asociațiunea noastră din acest program, trebuie se recunoșcem, că ea n'a ajuns încă a ficsa o ortografie pentru toți români, ea a abscins deocamdată dela facerea unui lecsionu, și dela

înființarea și susținerea secțiunilor științifice, pentru că problemele acestea de cea mai mare însemnătate pentru literatura română și cultura poporului român, împreună cu spese, ce întrec puterile materiale ale Asociațiunii, în decursul timpului au ajuns în mâni puternice. Academia română din București, care în scurtul timp al dezvoltării sale a ajuns să dispună de mijloace materiale mai însemnate și să trăsă în sinul său bărbați de litere din toate părțile locuite de români, se sperăm, că ne va da deslegarea cea mai norocoasă a acelor probleme. Asociațiunea noastră a trebuit să-și măsoare puterile sale, a trebuit să ia rolul de sodală pe lângă maestrul cel mare.

În vederea acestora nimenea nu va putea nega, că Asociațiunea și-a împlinit datorința cu scumpătate. Ea de 25 ani încercă să edată o foiță să servească pentru publicarea de documente istorice, scrieri literare, istorice, economice ș. a. Ea din mijloacele sale modeste și până acum să îmbărbătată și să căutată să grupeze în giurul său pe sciiitorii nostri mai talentați, să premiată mai multe scrieri de valoare și de folos pentru popor, să tipărită și să tipăresce cu mijloacele și sub auspiciile sale documente istorice și diplome nobilitare, ce privesc pe români și sunt de o valoare mare pentru istoria noastră națională; să conlucrată la dezvoltarea meseriilor prin ajutoriri materiale, să încuragiată industria națională prin expozițiunile făcute la Brașov (1862) și la Sibiu (1881), să creată și să împărțită sume considerabile ca stipendii pentru studenții români talentați și lipsiți de mijloace, să înființată și să susțină o școală civilă de fete cu internat, în care să adăpostescă fete din toate părțile locuite de români ș. a. ș. a. Nu să făcută prea mult, dară destul în împrejurările de față, și ce să făcută, să făcută bine și cu judecată matură, neprecipitându pașii săi fără de folos.

Au rămas încă multe de făcut. Între altele să nu uităm sfatul, ce ni l'a dată fericitul literat Cipariu (în disertațiunea ținută în anul 1862 cu

ocasiunea adunării generale a Asociațiunei în Brașov), care așa se exprimă “de interesul nostru public al românilor și ca obiect demn de scopul societății, ar fi adunarea monumentelor prețioase (cărți și manuscrise vechi în limba română), până ce nu se prăpădescu cu totul, și încă în exemplare complete, nu numai, ci și publicarea lor, séu cel puțin a unora mai interesante din trânsele, în adevăr nu numai ca să ne folosim de argumentul lor, carele mai în tóte e demn de cunoștință, ci și mai vârtos din respectul limbei întâile monumente ale literaturii româneșii, așa precum făcu și tóte națiunile, cari își prețuescu naționalitatea și limba lor. Totu Cipariu ne recomandă înființarea unei bibliotecii, de cărțile vechi românesce tipărite și manuscrise din timpurile mai vechi.

Eată dară, domnilor, o lucrare, la care fie-care din noi se póte angaja, o lucrare, care este de cel mai mare folos și potrivit cu scopul Asociațiunei. Asociațiunea a dat și până acum impuls la aceste lucrări, și nu se póte nega, că s’a și aretat între literații nostri români un interes viu pe acest teren.

Nu numai academiile și societățile literare de tótă specialitatea, dar și privații, încât le ajung mijlócele și sunt spriginiți de publicul inteligent, și-au făcut de cea mai pronunțată ocupațiune, de a aduna și eternisa tóte urmele istoriei și limbei lor.

Întrebarea póte așa dară fi numai, că ce urme, ce monumente, în deosebii ce documente potú avé valóre de a fi publicate.

Academiilor și societăților literare, istorice, archeologice etc., le stau la dispozițiune îndestulítore, potú dice, copleșítore – archivele publice și private; pe când chemarea privaților, după natura lucrului, trebuie să se restringă la documentele, ce sunt încă risipite, póte și ignorate pe la particulari.

Înainte de anii 1830 neavând jurnale periodice, faptele noastre istorice le însemnau în liniamente generale numai puțini chronicari, eară jurnalele, ce au început a se ivi după aceea, încă n'a putut cuprinde tot, - prin urmare orice nu s'a publicat până acum și privesc trecutul nostru, ne dă material binevenit pentru de a fi publicat, cu deosebire manuscrise de tot felul, inscripțiunile monumentale, ruinele edificiilor istorice, legendele despre acelea etc.

În deosebire, ce ne privesc pe noi românii din țările Coronei ungare, de orice viața noastră publică s'a concentrat mai cu samă pe terenul bisericesc, aci aflăm un teren destul de larg de a mai găsi atari urme istorice.

Înainte de toți literatul Timotei Cipariu a cunoscut între românii valoarea și însemnătatea documentelor limbistice și istorice pentru românii, și a început ca o albină încă de pe la anii 1846 a le aduna și a le aduce la lumină pentru lumea literară.

Scrierile sale pe acest teren sunt destul de însemnate, și posteritatea va fi pururea cu deplină recunoștință pentru ostenelele puse pe acest teren.

Ce a făcut Cipariu se poate privi numai ca un început, care era trebuință a se continua. Metropolitul Andrei bar. de Șaguna în anul 1859 sub Nr. 953 din 19 Septembrie a făcut un apel către preoțimea din eparchia sa, a aduna tot felul de documente vechi, precum și a culege datele din tradițiunea poporului despre biserici și mănăstiri din țară și despre evenimente remarcabile din viața politică și bisericească a poporului român.

Acest apel n'a rămas fără rezultat, pentru că a încurs un material frumos, pe care Șaguna l'a exploatat și folosit pentru începutul unei istorii bisericești naționale a românilor. Material prețios despre numărul însemnat de mănăstiri în Ardeal, ce se află în istoria lui

biserică, edată în tipariu ca manuscris, este de a se mulțumi acele încercări. Nu puțin a contribuit ierarhiile noastre române de ambele confesiuni în această direcție pe la anul 1862, când la rugarea d-lui I. Cav. de Pușcariu au adunat prin protopresbiteri și i-au comunicat datele privitoare la familiile nobile române, ce compun o frumoasă colecție de documente.

Încă mai sunt scrisori vechi, diplome, ce privesc familiile române, apoi manuscrite și cărți vechi, aruncate aici și colea, care până acum mai mult întâmplarea le-a conservat, decât îngrijirea omienilor; fără îndoială multe prin neglijă s-au pierdut, este ora a unsprezecea, ca să le adunăm pe cele ce se mai află. Lucrarea aceasta nu este de unul, de doi, ci este o lucrare destul de însemnată pentru a se angaja la ea mai mulți, să mai bine dicându, toți românii inteligenți.

Asociațiunea noastră este fătul unui entuziasm, care s'a manifestat în întreg poporul român setos după o instituție culturală, care se împreună pe toți românii din patrie. Ea este unica instituție în felul său, al cărui scop sânt, salutariu și binefăcătoriu ne face a ne întruni în tot anul odată și cu bucurie a da mâna unuia altuia ca frate la frate. Ne-am adunat de astă dată aici, invitați și atrași de iubirea fraților nostri din Năsăud și ținut. Nu pentru prima oară ne aflăm astăzi aici. În anul 1870, așa dară după 10 ani ai existenței Asociațiunii, cu mare succes și cu multă bucurie și-a ținut aici Asociațiunea noastră adunarea sa generală.

Decă Brașovul cu esoposițiunea sa din a. 1862 a dat Asociațiunii noastre mare lustru, trebuie să dicem de Năsăud, că n'a rămas înderăt cu sacrificiile aduse pe altarul culturii noastre naționale. Mai mult de 7000 fl. a adus prinos al iubirii de neam comunele din fostul district al Năsăudului. Dară nu numai acestea sunt, ce pe românul Năseudean l'a

caracterisatū între frații seī ca iubitorū de progresū culturalū și l'a distinsū cu cele mai frumoșe virtuți cetățenescī.

Tacū la acestū locū de gloria, și numele celū bunū, ce și l'a câștigatū pe câmpulū de luptă pentru patriă, împēratū și rege, și me mărginescū a amintī, că cu 100 anī înainte de acēsta s'aū înființatū în Năsēudū o scōlă centrală, din care a eșitū o inteligință însemnată dintre civilī și militari. La anulū 1837 s'aū creatū în tōte comunele grănițerescī fondurī pentru scōle din acestū ținutū; eară în anī 1851 a datū pentru scōle fondulū de montură cu ocasiunea desființāreī grănițēi. În a. 1861 a donatū pentru scōle partea cea mai însemnată din venitulū regaliilor, carī tōte la olaltă taiă în sute de mīi florenī. Așa a fostū posibilū, a se înființa gimnasiulū mare din Năsēudū, unde o mulțime de tinerī și-aū priimitū și își primescū crescerea și instruirea superiōră în limba maternă.

Când avem dară norocirea a ne afla cu adunarea generală a Asociațiunei de nou între frații nostri iubiți dela Năsēudū, nu potū sē vē întimpinū mai bine, de câtū cu cunoscută clasica salutare:

''Salve Romuli parva nepos''!

Declarū adunarea generală de deschisă.